

EMLÉKEZZÜNK!

Dr. Szabó Pál Endre (1920–2004)

Dr. Szabó Pál – ny. egyetemi tanár, az Erdélyi Unitárius Egyház főgondnoka Székelyudvarhelyen, 1920. június 29-én született, egy olyan családban, ahol naponta nyolcan ültek asztalhoz. Édesapja állami tisztviselő volt, de korán elhunyt. Elemi iskoláit Dicsőszentmártonban, középiskolai tanulmányait a székelykeresztúri unitárius kollégiumban végezte. 1939-ben érettségizik, majd beiratkozik a kolozsvári, akkor még Ferdinánd Egyetem jogi karára. Miután Magyarország is belekeveredett a háborúba, önként bevonul, bár amúgy is sorköteles lett volna. 1944-ben megsebesül, majd visszavonuláskor amerikai fogságba esik. Bad Kissingenbe viszik, ahol találkozik későbbi hitvestársával. Itt ebben a kis német városkában éri őket a háború vége. 1946-ban hazatértük után, folytatja jogi tanulmányait, majd 1948-ban megszerzi a doktori címet.

1949-ben hazaküldik az akkor már Bolyai Egyetemen oktató szegedi vendégprofesszorokat, akik a bécsi döntés után mentek Kolozsvárra tanítani, helyükbe a frissen végzettek közül vették fel a legjobbakat. Így került **tanársegédként az egyetemre**, ahonnan csak 1985-ben megy nyugdíjba. **Nemzetközi magánjogot** adott elő, a tanítványai szerint már akkor is európai szinten.

Sikeresebb előadó tanára volt az egyetemnek, de professzor már nem lehetett, mert hogy ezt a címet elérje el kellett volna adnia a lelkét, tudjuk jól kinek! Talán azért sikerült kibújni ezen elkötelezés alól, mert az összes jogvégzett titkosszolgálatist tanította, és talán ezért nem kényszerítették ilyen tevékenységre, mert akkor lehet, hogy őket kellett volna megfigyelje.

1949-ben megházasodik, és egy évre rá megszületik életének két drága kincse **Melánia** és **Márta**. A szülést követően az édesanya gyermekágyi lázba esik, mely betegségből nem sokan épültek fel, de Ő csodával határos módon, de főleg az édesapa, vagyis dr. Szabó Pál odaadó gondoskodásának köszönhetően marad csak életben, aki mindenben a család mellé áll, főz, mos, vasal, közben tanít, miközben Damoklesz kardjaként leselkedik mindenkire, rá is és az egész társadalomra a sztalinista terror.

Negyvenöt év egyetemi oktatói pályája során sokan fordultak hozzá segítségért, de senki nem ment el tőle üres kézzel. Egyik jó barátja így jellemezte: „Pali olyan, mint mindenki karácsonyfája!” Mindenkin segített, de magának soha nem kért semmit.

Dr. Szabó Pál szigorú volt önmagával szemben de gyermekeivel szemben is a mércét a legmagasabbra állította, azt megugrani nem erény volt, hanem kötelesség. Soha nem dicsérte őket, de szerető elismerését éreztetni tudta. Mások gyengeségével és emberi tökéletlenségével szemben megértő, mindig józan, mindig megfontolt, bölcs, sztoikus nyugalommal elmélkedő, emelkedett szellemű ember volt.

Nyugdíjba vonulása után **jogi ügyekben segítette az Kolozsvári Unitárius Egyháznak**, majd dr. Erdő János későbbi püspök felkérésére elvállalta az **Erdélyi Unitárius Egyház főgondnoki tisztségét**, amelyet 1994-ig töltött be.

Dr. Szabó Pál türelemmel kísérte végig hitvestársa betegeskedését, és nyugdíjas éveit csakis az ő ápolásának szentelte. 2002-ben kiderült halálos betegsége, ami magával hozta szenvedéseinek hosszú sorozatát. Hosszan, türelmesen tűrő ember volt, élete végét sejtető jeleket is ugyanazzal a bölcs beletörődéssel fogadta, mint ahogyan élt. Szótlan beteg volt, környezetét nem terhelte sem testi, sem lelki szenvedésekkel. Amikor leánya – akinél élete végén úgy lelki, mint testi enyhülést kapott – elment otthonról, mindig megkérdezte tőle, mit kíván, mit hozzon neki? A kérdésre a válasz hozzá méltóan spontán volt és egyszerű: egészséget! Aztán már ez a rituálé oda módosult, hogy: „mit hozzak neked? – hangzott el a kérdés – csak azt ne mondd, hogy egészséget, mert azt nem tudok, és a szívem megszakad.”

A bölcs válasz így hangzott: „Márpedig, aminek el kell jönni azt el, kell fogadni” – ez volt az egyetlen olyan beszélgetése, lányával, ami arra utal, hogy tisztában volt azzal, hogy közel a vég. Soha nem kért magának semmit. Ki kellett találni, hogy mi okoz könnyebbiséget neki. Faggatni kellett, hogy mivel tudnának neki és rajta segíteni. Nagyívű gondolkodó volt, aki tudta, hogy ha az egészségét visszakapnia lehetetlen, számára már semmi más nem fontos.

A kórházban is mindenki a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott arról a méltóságról, és tartásról, ahogy a szenvedéseit viselte. Az ápolónők kedvence volt, megkönnyezték, amikor elment. Utolsó napjaiban is, amikor már gyötrelmes volt minden óra, méltósággal viselte a rettenetes fájdalmat, udvariasan szólt, türelmetlen szó, káromlás, sóhaj, jajgatás, nem hagyta el ajkát. A legnagyobb kín sem tudta kivetkőztetni emberi méltóságából. Azt kell mondanom, hogy a méltóság és az erkölcsi tartás volt lényének legiava. Reménykedünk abban, hogy abból a rettenetes állapotból, melyet utolsó óráiban átélt, azt nem tiszta tudattal élte át, mert azt nem érdemelte volna. Végül egy morfiuminjekció után, amikor leánya még letörölte homlokáról a verejtéket és eltávozott haza beteg édesanyjához, a hajnali órákban dr. Szabó Pál egyetemi tanár, az Unitárius Egyház volt főgondnoka, szerető hitvestárs és édesapja a legnagyobb méltósággal visszaadta lelkét Teremtőjének!

Isten veled, Kedves Pali bácsi! Emléked legyen áldott!

**Dr. Szabó Melánia elmondása után lejegyezte
Rázmány Csaba püspök**